

Beste leden en sympathisanten,

Het is weer een hele poos geleden dat jullie nog eens een nieuwsbrief mochten ontvangen. Buiten de spotlichten van de media hebben we de voorbije maanden weer getracht om, kleinschalig, ons steentje bij te dragen aan een gezonde leefomgeving. Onder andere via de milieuraad, de jaarlijkse rondleidingen in Casa pouBelle (80 bezoekers dit jaar) en een eerste kritische evaluatie van het lang verwachte mobiliteitsplan van de stad Gent, trachten we de vinger aan de pols te houden.

Naast deze lokale activiteiten focussen we op wat er mondiaal gaande is. Laat dit misschien de rede zijn van enig uitstelgedrag om deze 16de editie te publiceren. Het zou fijn zijn een gebalanceerd evenwicht tussen enige kritische bemerkingen en wat goed nieuws in één nieuwsbrief te kunnen bundelen, maar helaas valt er nog weinig prettig nieuws te melden aangaande de toestand van onze planeet.

Alvorens over te gaan op het inhoudelijke zou ik willen beklemtonen dat ik als auteur de verantwoordelijkheid betreffende de inhoud van deze editie geheel en ondeelbaar voor eigen rekening neem.

Full Red Alert

Met uitzondering van een hoopvol lokaal of regionaal bericht gaat het ronduit de verkeerde kant uit met het klimaat op onze aardbol. Zowat alle knipperlichten kleuren intens rood. De diverse grafieken op de site van de NASA (facts) spreken voor zich. Warmterecords worden jaar na jaar verbroken (1). De stijging van de zeespiegel gaat gestaag verder (2). Het koolstofdioxidegehalte in de lucht flirtte in 2014 met de 400 ppm (3) om wellicht vanaf 2015 permanent daarboven te blijven, en vervolgens gestaag richting 500 ppm te evolueren. Het Arctisch zee-ijs krimpt (4) en ook aan land is er sprake van accelererend afsmelten (5 en 6). Met het mondiaal bosbestand (7) loopt het evenzeer fout. En de vraag naar steenkool (8 en 9), de meest CO2 verwekkende energiedrager - mede als gevolg van de toenemende vraag naar staal (10) - blijft jaar na jaar toenemen. De mondiale staalproductie verdubbelde in slechts 13 jaar tot 1,607 miljard ton.

Klimaatverandering ervaren

Als ik in mijn archieven snuister, kom ik wel eens een oud artikel tegen met een titel als: "Over 50 jaar hier het klimaat van Zuid Frankrijk." Persoonlijk mocht ik eind november 2014 getuige zijn van klimaatverandering bij onze zuiderburen. Het resultaat van zeer uitzonderlijke neerslag (11) tijdens een periode dat het water van de Middellandse Zee uitzonderlijk hoge waarden (12) aangaf voor de tijd van het jaar, was indrukwekkend. Nooit geziene lokale overstromingen sinds de metingen, meerdere slachtoffers, erosie die in volume niet meer in te schatten valt en zelfs diefstallen vanwege uitgeschakelde alarminstallaties. Daarnaast greep ook een diffuse milieuramp plaats onder de vorm van allerhande (chemische) producten en voorwerpen die door het wassende water werden verzwoegen. Een fenomeen waar niemand over rept. Ook Zuid Engeland, Nederland, Italië en Marokko deelden in de watersnood gedurende het voorbije jaar. Tot op heden blijft klimaatverandering echter voor velen synoniem - of zeg maar wensdroom - voor een meer exotisch klimaat dat onze richting zal uitkomen. Daarom blijf ik van mening dat de term 'klimaatverwarring' veel meer de lading dekt van wat zich nu en in de nabije toekomst zal voltrekken.

Politiek: het orkest op de Titanic

Het is een oud zeer en tevens geen geheim: het beleid anticipeert veelal uiterst traag. Op politiek niveau gaat men steeds op zoek naar het compromis in de hoop de diverse lobby's, drukingsgroepen, maar vooral de eigen achterban tevreden te stellen. Het korte termijn denken domineert in dit proces. Aan de heilige koe van de consumptie mag echter nooit geraakt worden. De ommezwaai van consumeren naar conserveren, herstellen en hergebruiken, lijkt beleidsmatig dan ook een onmogelijke opdracht. We blijven rondjes draaien in dezelfde cirkel waarin de productie (consumptie) zorgt voor arbeid & diensten en het hierdoor gegenereerde loon dan weer besteed moet worden om diezelfde productie op peil te houden of te laten groeien (meer dividenden). Het is alleen vervelend dat productie steeds minder garant staat voor extra arbeid. En er is geen politicus of politieke partij die het daadwerkelijk ombuigen van het huidige consumptiegedrag durft agenderen. Verder dan het stimuleren van reeds bewuste burgers durft men niet te gaan. Dus blijven we massaal grondstoffen, energie, water en voedsel verspillen tot plots - en niemand zal het zogenaamd hebben zien aankomen - bepaalde grondstoffen, energiedragers of daaraan gekoppelde diensten, wegens schaarste duur tot onbetaalbaar zullen worden, met alle sociale, maatschappelijke en economische gevolgen van dien.

Voor wat het leidingwater betreft, is dit proces trouwens al volop bezig. Zonder één druppel water te hebben verbruikt of geloosd in de drinkwatermaatschappij reeds om en bij de 60€ per particuliere afnemer per jaar. Bovendien betaalt degene die zuinig is met drinkbaar water beduidend meer per m³ dan wie zijn zwembad laat vollopen (zie tarieven op uw eigen factuur). Dit is zonder meer sociaal onrechtvaardig en een verzorgingsstaat onwaardig. Het is dan ook de vraag hoe lang de bevolking, of specifieke bevolkingsgroepen, dit nog zullen blijven tolereren. (cf nieuwsbrief 14 'Doelpunten voor betaalbaar water').

Evengoed tracht men nog steeds de buurman met zonnepanelen als veroorzaker van de stijgende elektriciteitsprijzen aan te wijzen. In één van de komende nieuwsbrieven mag u zich echter aan een ander verhaal verwachten.

Zorgen voor de aarde en haar natuurlijke rijkdommen

Waar ook de term consuminderen of downsizen valt, slaat de paniek al snel toe. Het huidige productieapparaat mag niet stagneren, laat staan sputteren. (zie ook E.F. Schumacher 'Hou het klein' ; Small is Beautiful , 1973).

Eens we de aarde, met inbegrip van haar natuurlijke rijkdommen, zouden valoriseren en koesteren, kunnen er prompt overvloedig arbeidsplaatsen gecreëerd worden.

Enkele concrete voorbeelden:

Mondiaal:

De opkuis van diverse historische vervuilingen wordt stevast uitgesteld naar latere datum of ze blijven zelfs aangroeien. Vb: de 'plastic soup' in de oceaan groeit jaarlijks aan met naar schatting 28,3 miljoen ton (ongeveer 10% van de mondiale jaarproductie van kunststoffen zou in zee terecht komen). Een andere studie heeft het over naar schatting 6 miljoen ton, hoe dan ook in beide gevallen véél te veel.

Met de winning van olie uit teerzand en schalie-olie en gas zijn we weerom de basis aan het leggen voor een omvangrijke toekomstige industriële vervuiling, die weerom volgende generaties in de mate van het mogelijke, zullen moeten opkuisen voor zover dat nog haalbaar zal zijn.

De halve wereldbevolking en bedrijfswereld dient van zijn of haar olie- en energieverslaving af te raken. Dit kan o.m. door ze het lokaal en regionaal leven maar ook het ambachtelijke te laten herontdekken. Een hele uitdaging!

Europees:

Diverse infrastructuurwerken met een sterk nadelig effect voor het leefmilieu dienen opnieuw te worden aangepakt 1) niet infiltrerende wegbedekkingen, 2) gescheiden rioolstelsels, 3) herinrichten van (bijkomende) overstromingsgebieden, 4) rechtgetrokken waterlopen hun natuurlijk traject weergeven, 5) massieve aanpak om bestaande woningen, bedrijven en openbare gebouwen, echt en op korte termijn, zeer energiezuinig te maken, 6) beduidend verhogen van de hernieuwbare stroomproductie met als doel 100% binnen enkele decennia, 7) decimeren van de oppervlakte gazon op openbaar en privé-terrein ten gunste van meer biologisch gediversifieerde aanplantingen, 8) elimineren van talloze nutteloze transporten 9) toepassingen van hemelwater, enz...

Lokaal:

Hier verwijs ik graag naar eerdere nieuwsbrieven en diverse voorstellen die Ecofolie deed aan de stad Gent, de bevoegde schepen en of de milieuraad, alsook ons laatste voorstel (15) betreffende het vervangen van de P-route door een F-route (P staat voor Parkeer en F voor Fiets).

Milieutop Parijs eind 2015

Deze dagen likt Parijs haar wonden van een laffe daad. Toch zal ze, als gaststad voor de komende en de meest beslissende milieutop ooit, haar taak terug moeten opnemen. Dit wordt immers de top van de allerlaatste kans, de allerlaatste hoop. Aangezien ik ook de eindrapporten van vorige bijeenkomsten alsook de commentaren van enkele wereldspelers volgde, kan ik slechts tot de conclusie komen dat één en ander grondig fout zit in de verdeling van de emissierechten onder de verschillende landen. Onenigheid troef dus (zie milieutop Lima 2014), maar voor het inhoudelijke discours omtrent de top in Parijs voorzie ik o.m. een volgende nieuwsbrief.

Mocht er toch een akkoord uit de bus komen in Parijs, dan is het nog de vraag of de ondertekenaars zich zullen houden aan de gemaakte beloften. Bovendien rijst de vraag of de weg niet wordt geopend naar onregelmatigheden in de monitoring.

Klimaatadaptatie

Als de top in Parijs mislukt rest de wereld nog enkel zich aan te passen aan de steeds sterker veranderende klimatologische omstandigheden. Voor wie vermogend is zijn de kansen om zich te beschermen tegen een aantal vormen van klimaatverwarring, of ze zelfs te ontvluchten onder bepaalde omstandigheden, alvast hoger. Het zal dan ook één van de belangrijke taken worden voor de beleidsmakers om mondiaal de nodige sociale correcties en hulpprogramma's in het beleid te voorzien. Zo niet zullen er steeds meer en omvangrijkere ecociden (13) plaatsgrijpen.

Indien het huidig tempo waarmee zowel Europa, de Federale en de Vlaamse regering alsook de lokale besturen maatregelen doorvoeren blijft aanhouden, verliezen we de strijd onherroepelijk. Bovendien gaat het al te vaak om maatregelen die de aandacht wegtrekken van de essentie en helaas ook in een aantal gevallen om schijnoplossingen die de belastingbetaler bovendien hopen geld kosten (14 a en b). Geld dat, nu meer dan ooit, broodnodig is om te investeren in dringende zorg voor de NV Moeder Aarde. Niet om ze gulzig leeg te melken.

Stefaan Onghena, januari 2015

Voetnoten

- (1) <http://climate.nasa.gov/vital-signs/global-temperature/>
- (2) <http://climate.nasa.gov/vital-signs/sea-level/>
- (3) <http://climate.nasa.gov/vital-signs/carbon-dioxide/>
- (4) <http://climate.nasa.gov/vital-signs/arctic-sea-ice/>
- (5) <http://climate.nasa.gov/vital-signs/land-ice/>
- (6) http://www.zeeburgnieuws.nl/nieuws/kv_groenland_bedreigd.html
- (7) <http://climate.nasa.gov/vital-signs/forest-cover/>
- (8) http://en.wikipedia.org/wiki/World_energy_consumption#Coal
- (8) <http://www.worldcoal.org/resources/coal-statistics/>
- (10) MO magazine - zomer 2014 - 'staal produceren in tijden van klimaatverandering'.
- (11) In één uur tijd viel evenveel regen als gedurende de gehele periode van 1 tot 15 januari in ons land, zijnde 75 mm. In één dag viel het equivalent van meer dan een seizoen.
- (12) Bron: Météo France: op 22 december 2014 bedroeg de temperatuur van het kustwater aan de Middellandse Zee in Frankrijk 15°C en aan het Kanaal 11°C
- (13) Fred Pearce 'de Laatste generatie' 2006/2007 ISBN 978 90 6224 4744
- (14a) Ringland in Antwerpen is een typisch voorbeeld van een bouwproject dat het milieu niet ten goede komt, maar wel zeer lokaal de leefbaarheid verhoogt (extra openbare ruimte en minder decibels) om de leefbaarheid elders, vooral aan de tunnelmonden en verluchtingskokers, behoorlijk te doen dalen. Voor de waanzinnig hoge mobiliteit op de Antwerpse ring biedt deze overkapping geen oplossing. Toch is het draagvlak (burgers, bedrijven én politici) voor dit project zeer groot want ook bouwpromotoren en projectontwikkelaars zien hierin opportuniteiten. Zowel voor de aanleg van ringland zelf, als voor de ontwikkeling van de terreinen erboven.
- (14b) In Gent promoot men de stad als klimaatneutraal tegen 2050. Slechts op interne documenten wordt aangegeven dat dit exclusief de bedrijven is die in het ETS-regime (The EU Emissions Trading System) zijn opgenomen. Ook de emissies van de scheepvaart en luchtvaart zijn niet van tel.
De top drie van ETS genoteerde Gentse bedrijven alleen al stoten gezamenlijk jaarlijks meer dan 10 miljoen ton CO2 uit.

(15)

Ecofolie vzw

Mobiliteit & Mobiliteitsplan Gent

januari 2015

Bemerkingen ingevolge de aankondiging van het mobiliteitsplan voor de Stad Gent.

Citaat van schepen Watteuw: "In Gent zijn verplaatsingen voor niemand nog aangenaam. Er is conflict tussen alle mobiliteitsvormen."

1 Positief

Het mobiliteitsplan, zoals voorgesteld, is een kleine stap in de goede richting. Te waarderen omwille van een uitbreiding van de voetgangerszone, die de binnenstad (gedeelte binnen de R40) leefbaarder zal maken, er de doorstroming van het openbaar vervoer zal vergemakkelijken, het conflict tussen fietsers en auto's zal afzwakken en lokaal de uitstoot van fijn stof en lawaaihinder doet dalen. Het plan elimineert immers het huidig doorgaand verkeer.

2 Wat ontbreekt

Gezien de huidige P-route verdwijnt en er heel wat verkeer uit de centrumzone wordt gebannen, zou er ruimte moeten zijn voor een nieuw in te richten F-route (F staat voor Fiets). Een stad wordt pas een volwaardige fietsstad indien de fietser vlot de stad kan doorkruisen zonder al te veel conflict met openbaar vervoer (o.a. gevaarlijke tramsporen), taxi's, al te drukke winkelwandelstraten en natuurlijk ook wagens en toeleveranciers. De ervaring leert ons dat het huidige verkeersvrije centrum immers nooit echt vrij van gemotoriseerde voertuigen is geweest. Tijdens evenementen maar ook tijdens koopzondagen, solden of het toeristisch hoogseizoen is er vaak geen doorkomen aan voor fietsers in de kuip van Gent.

Ecofolie pleit daarom voor de inrichting van een volwaardige fietsring rond de kuip van Gent.

3 Iets te mooi voorgesteld

De verdubbeling van de voetgangerszone is voor interpretatie vatbaar:

1. Het Patershol is nu reeds quasi voetgangerszone (de meerwaarde zit vooral in het autovrij maken van de Kraanlei en Oudburg).
2. Het park aan de Lousbergskaaai is nu reeds autovrij (vanwaar die inkleuring als 'nieuw' voetgangersgebied?)
3. De hele zone rechts van de St Pietersnieuwstraat kan men bezwaarlijk een verkeerszone noemen (gebouwen Ugent).
4. Bij een tweede presentatie van het mobiliteitsplan werd de St Pietersnieuwstraat weerom opgewaardeerd tot mogelijks verkeersluwe straat i.p.v. voetgangerszone.

4 Overtredingen opvolgen

Straten en invalswegen knippen zal de binnenstad zeker verkeersluwer maken en dus ook veiliger voor de fietsers en voetgangers. Maar ervaren gebruikers van de openbare weg in de Gentse binnenstad weten dat zeer weinig wordt opgetreden, laat staan geverbaliseerd, voor overtredingen m.b.t. snelheid en binnenrijden in het voetgangersgebied. Ook roekeloos rijgedrag komt nog al te vaak voor en geeft fietsers en voetgangers een onveiligheidsgevoel, wat kan leiden tot het verkiezen van de wagen boven de fiets, zeker ook m.b.t. kinderen.

Op de meeste straten die geknipt zullen worden, rijdt een tram of bus. Het fysisch knippen is er dus onmogelijk gezien een vrije doorgang moet blijven, ook voor Ivago en of hulpdiensten. Hoe misbruiken verhinderen?

5 Zone 30 binnen de R40

Er is geen enkele reden om de zone-30 niet onmiddellijk in te voeren. Er zijn grofweg 100 invalswegen vanuit de R40 richting binnenstad. In totaal hangen er momenteel veel meer borden binnen die ring. Het betreft dus veelal gewoon een verplaatsing van die borden (demonteren en opnieuw monteren op een bestaande paal).

Kleine invalswegen zijn vaak nu al zone 30 en hebben reeds een bord.

6 R40/R4

De R40 is momenteel verzadigd in de spitsuren en is op een aantal plaatsen onvoldoende voorzien van (veilige) oversteekplaatsen voor voetgangers en fietsers (vb: tussen Nieuwewandeling en Drongensteenweg is er geen oversteekplaats). Bijkomende zebra's zullen de doorstroom van het autoverkeer afremmen. De te verwachten aangroei van de Gentse bevolking betekent een toename van 12.000 à 15.000 voertuigen. Ook de economische activiteit groeit en trekt extra mobiliteit aan. Bovendien zal het knippen van diverse straten leiden tot toenemende af te leggen kilometers op de R40 voor thuisleveringen, thuisverplegers, huisartsen, pakjes en koeriersdiensten e.d. die, om van de ene wijk naar de andere te rijden, verplicht telkens de R40 dienen te nemen.

Voor velen zal de omweg via de R4 te groot zijn en ook die is vaak reeds behoorlijk verzadigd. Er valt dus meer filevorming te verwachten op beide ringwegen waardoor daar een niet onbelangrijke toename van verkeersdruk, lawaaihinder en uitstoot van fijn stof zal plaatsgrijpen. Dit is noch voor de fietsers en voetgangers op die wegen en nog minder voor de bewoners aldaar een goede zaak.

Om de uitstoot van fijn stof en de lawaaihinder te beperken, maar evenzeer omwille van de vaak korte invoegstroken op de R4, is het dus aangewezen om de snelheid over de gehele R4 te beperken tot 70 km/u.

Buurtinitiatieven

In vele Gentse buurten ontstaan werkgroepen, ook rond mobiliteit, die de problemen in hun wijk maar al te goed kennen en grondig kunnen analyseren. Hun voorstellen zijn ook onderdeel van het Gentse mobiliteitsplan en hoe deze stad dient te evolueren. Het is dan ook belangrijk hun voorstellen mee te integreren.

Vb: Precaire Puzzel: visietekst werkgroep verkeer 2013.

Stefaan Onghena, januari 2015

© Wenst u deze nieuwsbrief geheel of gedeeltelijk door te mailen naar geïnteresseerden? Gráág! Wel staan we erop een volledige bronvermelding (ECOFOLIEvzw + auteur en datum) te voorzien. Bedankt!